

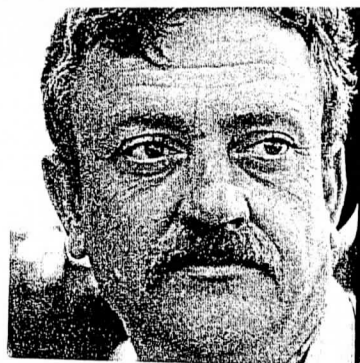
KURT VONNEGUT

SYNTYNYT 11. marraskuuta 1922

KUOLI 11. huhtikuuta 2007

Alustava vastakulttuuri, satiiri, scifi

Ensimmäinen teos *Teurastamo 5* (*Slaughterhouse-Five*, 1969)

Vonnegutin kirjoissa – esimerkiksi *Sähköpianossa* (*Player Piano*, 1952) ja *Kissan kehossa* (*Cat's Cradle*, 1963) – toistuvia teemoja ovat kulutuskulttuurin banaalius ja ympäristötuhot. Aiheista on sittemmin tullut keskeisiä myös sellaisten kirjailijoiden kuin Douglas Couplandin ja Margaret Atwoodin teoksissa.

Vonnegutin mustan, ilmeettömän huumorin tuotos *Kissan kehto* on noussut kulttiklassikoksi.

Kurt Vonnegut on yksi sodanjälkeisten Yhdysvaltojen suurista kirjailijoista, joka tunnetaan parhaiten satiirisista ja mustaa humorista hyödyntävistä romaaneistaan. Hän yhdistää kauno-romaanin tavanomaisella tyylillä.

Ulkomaalainen kirjailija

Kurt Vonnegut kasvoi 1930-luvun laman aikaan.

Yhden hänen kirjoistaan kuuluvana toivottomuus

työsimistinen asenne ihmiskuntaa kohtaan

ja palautua tähän aikakauteen, jona hänen

työliiketoiminta lakkasi ja hänen äidillään

alkoholi- ja lääkeriippuvuus. Vonnegut

siirtyi lähtemään yksityiskoulusta, mutta hän

ei kuitenkaan lukiosta ja opiskeli biokemiaa Cornellin

koulussa.

Vonnegut luokitellaan usein sodanvastaiseksi

kirjailijaksi. Hänen tekstejään leimasivat hänen

romaaninsa toisessa maailmansodassa.

Kurt Vonnegut joutui vangiksi Ardennien taistelussa, ja

hän vietiin vankileirille. Hän selvisi

survoista pommituksista ainoastaan, koska hän

oli kotoisin vanhassa teurastamossa 18 metrin

syvyydessä. Tämä kokemus kulki läpi hänen

romaaninsa ja antoi innoituksen hänen pääteok-

saan *Teurastamo 5* eli

»Ole sadisti. Viis siitä, kuinka herttaisia ja viattomia päähenkilösi ovat, pane heidät kokemaan kauheita, jotta lukija näkee, mistä heidät on tehty.»

– Kurt Vonnegut teoksessaan *Bagumbo Snuff Box: Uncollected Short Fiction* (1999)

Lasten ristiretki: velvollisuustanssi kuoleman kanssa (*Slaughterhouse-Five, or the Children's Crusade: A Duty-Dance with Death*, 1969). Kirja on kertomus Billy Pilgrimistä, sotavangista, eläintarhan vetonaulasta ja aikamatkaajasta.

Vonnegut leikkeli usein kerronnalla, aikahyp-päyksillä, tarulla ja todellisuudella. Vahvimmin näin oli hänen viimeisessä romaanissaan *Ajanjärjestys* (*Timequake*, 1997), jossa kaikki

ihmiset ja asiat siirtyvät vuodesta 2001 vuoteen 1991, jatkuvaan déjà vun tilaan. Eläessään ajanjärjestystä Vonnegut puhuu suoraan alter egoilleen ja kertoo vuosista, joina hän myi novelleja viikkolehdistöille. Hän myös esittelee Cape Codin -aikojensa työnantajan, Saab-jälleenmyyjän, kirjepaperia. Vonnegutin ääni kuuluu usein Kilgore Troutin suusta: epäonnistunut scifikirjailija näyttää olevan Vonnegutin itsensä jatke. Vonnegut kuvailee Troutia seuraavasti (*Ajanjärjestys*):

»Hän vietti merkittävän osan elämästään maankiertäjänä ja kuoli loisteliaassa Ernest Hemingway -sviitissä Xanadu-nimisessä kirjailijatalossa Point Zionin kesälomakylässä Rhode Islandilla.»

Petollinen yksinkertaisuus

Vaikka Vonnegut kirjoitti kokeellisesti, hänen virkkeensä pysyttelivät aina suoraviivaisina: ne rakensivat henkilöhahmoa tai kuljettivat tarinaa. Vonnegut katsoi, että kirjoittajan ei tulisi pimentää tietoa lukijalta tai käyttää liian paljon aikaa tärkeiden yksityiskohtien paljastamiseen. »Hitot jännityksestä», hän kirjoitti kahdeksassa säännössään siitä, miten kirjoittaa novelli, »lukijoilla pitää olla niin hyvä käsitys siitä, mitä tapahtuu – että he osaisivat päättää tarinan

ihmetkin, jos torakat sattuisivat syömään kirjan viimeiset sivut.»

Teurastamo 5:ssä Vonnegut vie ajatuksensa hieman pidemmälle ja kertoo ensimmäisen luvun lopussa sekä romaaninsa alku- että loppusanat.

Tyypillistä Vonnegutia on hänen mielipiteensä Flannery O'Connorista. »Sukupolveni suurin yhdysvaltalainen romaanikirjailija on Flannery O'Connor. Hän rikkoi käytännössä jokaista sääntöäni, paitsi ensimmäistä. Suuret kirjailijat tapaavat tehdä niin.»

Tämä asenne näkyy Vonnegutin kirjoissa, jotka ovat vastakkainasettelujen vyyhtejä: tyyliään ne ovat scifiä mutta myös kirjallista kaunokirjallisuutta, mustia mutta hauskoja, klassisia mutta vastakulttuurista edustavia, hellämielisiä mutta etäännyttäviä.

Yksi Vonnegutin romaaneissaan usein käyttämä keino on jokin lyhyt ilmaus, joka toistuu lukuisia kertoja. Esimerkiksi *Teurastamo 5:ssä* toistuu ilmaus »Niin se käy», jota käytetään ironisesti kuoleman yhteydessä. *Boston Globeen* kirjasta kirjoittaneen Mark Feeneyn mukaan »ilmauksen yhdistelmä yksinkertaisuutta, ironiaa ja myötätuntoa on vahva vonnegutilainen juonne».

